

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

Ajuntament d'Alaior

PRIMERA REVISIÓ DEL PLA D'ACCIÓ AMBIENTAL MUNICIPAL D'ALAIOR

Doc.5 Pla de seguiment 2009-2012

Versió 1

Maig de 2009

Equip redactor:

M. Jesús Bagur Benezam

Santa Clara, 30 07760 Ciutadella de Menorca
Tel. 971 480476 Fax 971 385118
mjesusbagur@gmail.com

CONSELL INSULAR
DE MENORCA

Ajuntament d'Alaior

PRIMERA REVISIÓ DEL PLA D'ACCIÓ AMBIENTAL MUNICIPAL D'ALAIOR

Doc.5 Pla de seguiment 2009-2012

DIRECCIÓ FACULTATIVA

Consell Insular de Menorca

Joan Juaneda, biòleg

Ajuntament d'Alaior

David Moll Mascaró, regidor de Medi Ambient

EQUIP REDACTOR

M.Jesús Bagur Benejam, Llic. en Ciències Ambientals

Neus Andreu Sunyer, Llic. Ciències Ambientals

Contingut

1. Preàmbul	4
2. Introducció	8
3. Organització del seguiment	8
4. Indicadors de seguiment	10
5. Indicadors clau de sostenibilitat	21
6. Formulari de seguiment	23

1. PREÀMBUL

Menorca, declarada Reserva de Biosfera el 1993, ha esdevingut un model paradigmàtic de compromís amb el valors mediambientals de desenvolupament sostenible i qualitat de vida. Un fet significatiu ha estat que la totalitat del seu territori, representat pels vuit municipis de l'illa, s'ha adscrit a la Carta d'Aalborg.

Durant el 2002 aquests municipis van iniciar els processos d'Agenda Local 21 amb la realització d'auditories ambientals que van servir per desenvolupar la diagnosi de situació mediambiental. El 2004 es van dissenyar els plans d'acció ambiental municipals amb la relació de programes, accions concretes i el sistema d'indicadors de seguiment definits per cada municipi, establint un procés participatiu en el qual es van constituir els Tallers d'Agenda Local 21. A partir d'aquest moment es va iniciar l'execució dels respectius plans d'acció.

A principis de 2007 el Consell Insular de Menorca va treure a concurs públic la primera revisió dels plans d'accions ambientals dels vuit municipis de Menorca i suport tècnic als ajuntaments en els tràmits necessaris per a l'aprovació, per part del Govern de les Illes Balears, dels plans d'acció revisats. Els vuit municipis han renovat el conveni de col·laboració per poder engegar aquesta primera revisió.

Per als municipis que emprenguin el procés de revisió dels plans d'acció, els beneficis a esperar rau en a recuperar l'impuls de la fase inicial de l'Agenda Local 21 amb l'aprofitament del coneixement acumulat durant els primers anys d'implantació. Això pot permetre que es defineixin projectes de major qualitat i adequació a la realitat municipal, que incideixin positivament en la qualitat de vida actual i futura de la ciutadania, i estimulin la participació ciutadana. Dins dels ajuntaments, aquest procés ha de millorar la integració dels criteris de

sostenibilitat, la coordinació i comunicació entre àrees i, en definitiva, la imatge municipal.

La revisió dels plans d'acció ambiental municipal és un procediment previst en els plans de seguiment de les agendes locals 21 dels municipis de Menorca aprovats el 2004. En aquests es recomana realitzar una revisió profunda dels PAAM en períodes de 4 anys, que permeti incorporar noves accions al PAAM a partir d'un procés de participació ciutadana que reculli les aportacions dels diferents agents socials i econòmics del municipi, i finalment obrir un procés de valoració que permeti establir les prioritats en la planificació de les accions que configuraran el nou Pla d'acció ambiental municipal.

De la mateixa manera que es va fer per als PAAM originals, els nous plans d'acció ambiental municipal revisats hauran de seguir la tramitació establerta en el Decret 123/2002, de 4 d'octubre, sobre la implantació de l'Agenda Local 21 als municipis de les Illes Balears:

- Aprovació pel Ple de l'Ajuntament.
- Validació per part del Comitè Insular d'Agenda Local 21, que elevarà informe a la Comissió Permanent de la Comissió Balear de Medi Ambient.
- Ratificació per part de la Comissió Balear de Medi Ambient, que determinarà en el seu cas la necessitat de modificar les inscripcions del municipi en el Registre Balear d'Agendes Locals 21 i a la Xarxa Balear de Sostenibilitat.

L'actualització dels PAAM ha de partir d'una avaluació exhaustiva del nivell d'implantació de cada Pla d'acció, que és diferent a cada municipi. Cal identificar,

a partir d'aquesta avaluació, les principals debilitats i fortaleeses del PAAM vigent quant a tipologia de les accions i àmbits temàtics, organismes intervinents i limitacions competencials i pressupostàries que permetin l'optimització del nou Pla, en termes de factibilitat d'aconseguir els resultats esperats en els terminis establerts.

És necessari també la implicació activa dels càrrecs, tècnics i responsables municipals, que permeti la col·laboració i representació d'actuacions de totes les àrees de l'Ajuntament a partir de la idea que l'Agenda Local 21 no és exclusiva de l'àrea de Medi Ambient, sinó que implica el conjunt de la gestió dels ajuntaments.

La revisió dels plans d'acció ha de servir també per:

- Adaptar els objectius i accions dels PAAM a l'evolució legislativa, tècnica, econòmica i social dels aspectes relacionats amb el desenvolupament sostenible. És d'especial rellevància l'adopció dels Compromisos d'Aalborg com a reforç de les iniciatives locals i per donar impuls per revitalitzar l'Agenda Local 21.
- Adequar el Pla d'acció a l'evolució de la gestió local de la sostenibilitat.
- Ajustar el Pla en funció del nivell d'implantació de les accions del PAAM vigent per àmbits temàtics.
- Adequar el Pla a l'evolució de l'estat social, ambiental i econòmic del municipi.
- Fomentar la incorporació d'accions dels àmbits temàtics d'actuació menys representats en els PAAM vigents.

Per abordar amb èxit el procés de revisió dels plans d'acció caldrà reconsiderar els aspectes bàsics integrals del procediment inicial de disseny del PAAM: definició tècnica, comunicació municipal i participació ciutadana, per tal d'aconseguir la màxima implicació de tots els actors involucrats en aquest procés.

Els documents resultants d'aquesta primera revisió dels plans d'acció ambiental s'elaboraran en dues fases de treball:

FASE R-I	<ul style="list-style-type: none">▪ Doc 1. Document base per a la revisió▪ Doc 2. Actualització de dades ambientals
FASE R-II	<ul style="list-style-type: none">▪ Doc 3. Pla de participació▪ Doc 4. Pla d'actuació 2009-2012▪ Doc 5. Pla de seguiment

2. INTRODUCCIÓ

Aquest document és un resum del **Document 4. Pla d'actuació 2009-2012**, en el sentit que recull de manera resumida els indicadors de seguiment de cadascuna de les accions i projectes descrits en el Pla d'actuació.

El **Pla de seguiment 2009-2012**, cinquè dels documents previstos en aquest procés, és el document del Pla d'acció que defineix un sistema d'avaluació contínua i periòdica del desenvolupament i dels resultats obtinguts per implantar el Pla d'acció.

Aquest seguiment es realitza a partir d'**indicadors**, que són elements de quantificació que permeten mesurar l'evolució de cada Pla d'acció i/o els seus resultats, i determinar si les actuacions realitzades en el marc del Pla d'acció estan d'acord amb els objectius de l'Agenda Local.

Igualment, per controlar l'estat d'execució del Pla d'actuació en general, s'omple el **Formulari de Seguiment**

3. ORGANITZACIÓ DEL SEGUIMENT

Durant la primera fase del procés de revisió del Pla d'acció s'ha elaborat el **Document 2. Actualització de dades ambientals**, amb l'objectiu d'actualitzar les dades ambientals que van formar part de la Diagnosi Ambiental del PAAM 2004, i de dotar d'informació ambiental, social i econòmica actualitzada als ajuntaments, entitats i associacions del municipi i ciutadania en general, necessària per a poder fer noves propostes d'actuació i revisió de les actuals per a la redacció del PAAM 2009.

L'objectiu d'aquesta segona fase és poder fer el seguiment dels indicadors periòdicament, i poder extreure conclusions sobre de la implantació del Pla d'acció en el municipi.

Els resultats del seguiment del PAAM han de ser públics i explicats a la ciutadania, principalment als participants als Tallers de Participació Ciutadana.

D'altre banda existeixen els **indicadors clau de sostenibilitat**, definits per la Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears, que calculats anualment, també permeten estudiar el grau d'implantació del Pla d'acció i, en terme generals, la sostenibilitat del municipi.

Amb la finalitat d'aconseguir que tots els indicadors es calculin s'ha de definir un responsable del càlcul. El batlle o regidor responsable de l'Agenda Local 21 és el responsable final que això passi, però ha de delegar la responsabilitat del control de les dades a qui cregui més convenient. Per exemple, tots els indicadors que facin referència a sancions o compliment d'ordenances hauria de recaure en la policia, el control de consums municipals a un funcionari de l'àrea de serveis, les assistències a jornades o qualsevol altre acte a l'encarregat d'organitzar-ho, etc.

Per tant, en el moment en que s'està executant un projecte del PAAM, el responsable del projecte ha de definir exactament qui ha de ser la persona encarregada de calcular les dades per poder realitzar el seguiment de l'acció.

4. INDICADORS DE SEGUIMENT

A partir de les fitxes dels projectes, definides en el Document 4. Pla d'actuació 2009-2012, s'han extret els indicadors de seguiment aprovats.

Línia d'actuació: 1 GOVERNABILITAT

Tema: Participació ciutadana

Projecte1.1	(1)	Agilitzar la burocràcia
<i>Descripció</i>		Cercar les fòrmules correctes per tal d'agilitzar la burocràcia a l'hora de realitzar qualsevol gestió davant l'Ajuntament
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>		Actuacions preses per l'Ajuntament

Línia d'actuació: 3 BENS NATURALS COMUNS

Tema: Aigua

Projecte3.1	(2)	Mantenir en bon estat els espais verds i implantar-hi xerojardineria
<i>Descripció</i>		Mantenir en bon estat de conservació els espais vers municipals, i replantar tots els arbres i arbusts que es moren optant per espècies autòctones, que s'adaptin millor a les condicions climàtiques i són més resistents a la

	sequera
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Nombre d'espais verds municipals replantats. Seguiment del consum d'aigua potable. Indicador Clau IC11

Tema: Aigua

Projecte3.2 (3)	Impulsar campanyes de conscienciació sobre l'estalvi d'aigua
<i>Descripció</i>	Dissenyar i dur a terme campanyes continuades de sensibilització adreçades al consum eficient de l'aigua entre la ciutadania en general, comerços, indústria, escoles, administració, etc.
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Seguiment del consum d'aigua. Indicador Clau IC11

Tema: Aigua

Projecte3.3 (4)	Repartir estalviadors d'aigua entre la població
<i>Descripció</i>	Fer una campanya de distribució d'estalviadors d'aigua entre els ciutadans i ciutadanes d'Alaior, que vagin acompanyats d'un tríptic on es faci consciència sobre la necessitat d'estalviar aigua.
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Reducció del consum d'aigua potable

	Indicador Clau IC11
--	---------------------

Tema: Medi Ambient

Projecte3.4	(5)	Espai natural d'oci i cultura
<i>Descripció</i>		<p><i>Aquesta és una acció d'iniciativa privada, per tant, la seva inclusió a l'AL21 d'Alaior, respon al recolzament per part de la ciutadania a aquest projecte i no serà subjecte, en cap cas, de subvencions econòmiques.</i></p> <p>Crear una finca, situada al costat del casc urbà, on es puguin realitzar activitats com: poder estar en contacte amb la natura i, alhora, poder trobar-se amb gent, practicar senderisme, fer visites botàniques, conèixer animals de raça autòctona, desenvolupar activitats en vies de desaparició com son les feines del camp.</p> <p>Un espai, en definitiva, que pugui ser emprat per a totes les edats i pels diferents sectors de la societat</p>
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>		Projecte engegat Visites anuals

Tema: Medi Ambient

Projecte3.5	(6)	Netejar les dunes i la zona verda de Son Bou
<i>Descripció</i>		Portar a terme una neteja acurada de les dunes i la zona verda de Son Bou, així com fer-hi un manteniment

	permanent
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Tasques de neteja realitzades

Tema: Aigua

Projecte3.6 (7)	Assessorament per a la recuperació de cisternes
<i>Descripció</i>	Realitzar una campanya d'assessorament per part dels tècnics municipals sobre un dels aspectes de l'estalvi d'aigua més importants, la utilització de les cisternes per a aigua d'ús domèstic. Lligar-ho a actuacions previstes per part del Consell Insular.
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Nombre de cisternes instal·lades o reutilitzades Indicador Clau IC11

Tema: Aigua

Projecte3.7 (8)	Bancs de llenya i cartells informatius al costat de les dutxes de Son Bou
<i>Descripció</i>	Aprofitar petits espais ja existents davall els tamarells per posar-hi bancs (entre les passarel·les i els tamarells). La delimitació no afectaria al sistema dunar. Instal·lar cartells informatius sobre l'ús racional de l'aigua al costat de les dutxes

<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Mobiliari i cartelleria col·locada Indicador Clau IC11
--	---

Línia d'actuació: 4 CONSUM I FORMA DE VIDA RESPONSABLE

Tema: Residus

Projecte4.1 (9)	Recollir selectivament els residus en les instal·lacions municipals
<i>Descripció</i>	Dotar les dependències municipals dels contenidors necessaris per garantir una gestió sostenible dels residus que es generen en l'àmbit de les dependències municipals
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Seguiment de la quantitat de residus recollits selectivament Indicador Clau IC13

Tema: Residus

Projecte4.2 (10)	Instal·lar contenidors específics per a piles, olis, tòners, etc.
<i>Descripció</i>	Caldria facilitar als ciutadans/es el reciclatge de residus especials, però molt usuals, com per exemple piles, olis o tòners, mitjançant la instal·lació de contenidors específics en llocs concrets i de fàcil accés.
<i>Indicadors de</i>	Nombre de contenidors instal·lats

<i>seguiment/mètriques</i>	Indicador Clau IC13
----------------------------	---------------------

Línia d'actuació: 5 PLANIFICACIÓ I DISSENY URBANÍSTIC

Tema: Urbanisme

Projecte5.1 (11)	Dissenyar una xarxa de recorreguts turístics
<i>Descripció</i>	Seleccionar alguns dels camins periurbans d'Alaior i adequar-los i senyalitzar-los com a rutes de passejada
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Nombre de camins que formen part de la xarxa Usuaris de la xarxa

Tema: Urbanisme

Projecte5.2 (12)	Embellir les entrades d'Alaior
<i>Descripció</i>	Netejar i embellir les entrades del poble, retirant la brutor i elements innecessaris existents, així com netejant la vegetació. Senyalitzant adequadament i fent un enjardinament adequat
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Actuacions realitzades

Tema: Medi Ambient

Projecte 5.3 (13)	Pantalla vegetal per al nou polígon industrial i sembra d'arbres als carrers interiors
Descripció	Dissenyar un projecte de pantalla vegetal pel polígon industrial, ubicant-ho paral·lelament a la carretera. I escollir planta autòctona adient per aquesta pantalla vegetal
Indicadors de seguiment/mètriques	Plantes sembrades Pantalla vegetal creada

Línia d'actuació: 6 MILLOR MOBILITAT, REDUIR EL TRÀNSIT

Tema: Mobilitat

Projecte 6.1 (14)	Crear rutes segures d'accés als col·legis
Descripció	Dissenyar diferents itineraris, que parteixin de distints punts del casc urbà cap a les zones escolars, han de ser itineraris segurs per tal que els infants i joves hi puguin anar sense acompanyament. També es preveu incloure els comerços que vulguin per tal de tenir punts de reforç durant els itineraris.
Indicadors de seguiment/mètriques	Itineraris creats Usuaris dels itineraris Indicador Clau IC7

Tema: Mobilitat

Projecte 6.2	(15)	Crear una xarxa de camins rurals
<i>Descripció</i>		<p>Fer un inventari de tots els camins rurals d'ús públic, i posteriorment editar un panell amb els camins.</p> <p>Estudi i posterior solucions dels camins i accessos tancats d'ús públic o amb dret a pas.</p> <p>Mantenir i netejar els camins (no inclou l'asfalt)</p>
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>		<p>Camins inventariats</p> <p>Senyalització instal·lada</p> <p>Indicador Clau IC7</p>

Tema: Mobilitat

Projecte 6.3	(16)	Afavorir la utilització de bicicletes en l'entorn del nucli urbà d'Alaior
<i>Descripció</i>		<p>Desenvolupar accions d'estudi sobre la mobilitat actual en bicicleta al municipi i les seves potencialitats.</p> <p>Crear un grup de treball d'àmbit municipal que treballi les conclusions dels estudis i proposi les mesures correctives i potenciadores que esdevinguin de les dades recollides.</p> <p>Conèixer la disposició dels infants i joves envers aquest medi de mobilitat, plantejant en tot cas accions relatives a les dades obtingudes.</p> <p>Assumir per part de l'Agenda Local 21 les mesures proposades pel grup de treball i seguiment en la seva</p>

	<p>implementació per part dels responsables polítics competents.</p> <p>Avaluació de d'implementació de les mesures i de la gestió portada a terme en relació a elles per part dels responsables polítics competents.</p>
<p><i>Indicadors de seguiment/mètriques</i></p>	<p>Estudi realitzat</p> <p>Actuacions realitzades</p> <p>Indicador Clau IC7</p>

Tema: Mobilitat

Projecte 6.4 (17)	Circuit peatonal Es Cós-Camí d'en Kane-Costa de Llimpa
<i>Descripció</i>	Dissenyar un circuit peatonal entre Es Cós-Camí d'en Kane-Costa de Llimpa, delimitat amb valles de llenya oberta, situades al costat de la paret seca, i amb prou espai per usar-lo còmodament
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	<p>Circuit creat</p> <p>Indicador Clau IC7</p>

Línia d'actuació: 8 ECONOMIA LOCAL VIVA I SOSTENIBLE

Tema: Patrimoni

Projecte 8.1 (18)	Habilitar el Centre de Cultura de Sant Diego per fer-hi un auditori
<i>Descripció</i>	Crear un auditori en el Centre de Cultura de Sant Diego
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Auditori creat Activitats realitzades i usuaris

Línia d'actuació: 9 IGUALTAT I JUSTÍCIA SOCIAL

Tema: Acció social

Projecte 9.1 (19)	Banc del temps
<i>Descripció</i>	Investigar el funcionament dels Bancs del Temps que ja funcionen a altres municipis i posar-ho en marxa a Alaior. El Banc del Temps és un banc on la moneda utilitzada és el temps i que té una utilitat econòmica, ja que els participants poden satisfer interessos personals. Ara bé, també té una finalitat social, ja que es promouen relacions igualitàries i solidàries entre les persones que conformen qualsevol comunitat.
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>	Iniciativa engegada. Nombre d'usuaris acollits a les iniciatives.

Tema: Acció social

<i>Projecte</i> 9.2	(20)	Alternatives d'oci per als joves / creació d'un espai jove
<i>Descripció</i>		<p>Cercar un espai per als joves i oferir activitats pels caps de setmana</p> <p>Trobar un espai suficientment ample per poder acollir el màxim nombre de joves. L'organització hauria de ser fruit de la reflexió i el debat d'idees dels mateixos joves amb la complicitat del professorat de les escoles i l'institut, així com també el suport de l'Ajuntament. Aquesta autonomia responsable serà el motor per al bon funcionament de l'espai jove.</p>
<i>Indicadors de seguiment/mètriques</i>		<p>Espai creat</p> <p>Activitats realitzades</p> <p>Usuaris de l'espai jove</p>

5. INDICADORS CLAU DE SOSTENIBILITAT

Com s'ha explicat anteriorment, la Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears defineix 15 indicadors clau que anualment, tots els municipis de les Illes Balears que segueixen el procés d'Agenda Local 21, han de calcular. Això permet comparar tots els municipis entre si i valorar conjuntament la sostenibilitat dels municipis balears.

A continuació presentem els 15 indicadors clau de sostenibilitat:

IC1 Índex de pressió humana

Població de dret
IPH màxim (persones)
IPH promig anual (persones)

IC2 Capacitat d'allotjament

Allotjament residencial (places)
Places turístiques
Capacitat d'allotjament (places)

IC3 Índex d'estacionalitat turística

Ocupació mitjana anual (%)

IC4 Indicador d'estrés turístic

Estrés turístic màxim
Valor promig anual

IC5 Ocupació laboral per sector

Sector I (primari)
Sector II (secundari)
Sectors III i IV (terciari)

IC6 Percentatge d'immigrants

Població estrangera (habitants)
Percentatge s/població total (%)

IC7 Parc de vehicles

Total vehicles
Vehicles per cada 100 habitants

IC8 Ocupació del sòl

Sòl urbà i urbanitzable (%)
Superfície cultivada (%)

IC9 Intensitat de l'ocupació del sòl

Intensitat total (ha/hab)
Sòl urbà i urbanitzable (ha/hab))
Superfície cultivada (ha/hab)
Planejament i superfície

IC10 protegida

Sòl protegit (ha)
Percentatge sòl protegit (%)
Sòl protegit per habitant (ha/hab)
Consum aigua per habitant dret i
IC11 dia

Consum total anual (m3)
Consum per habitant i dia (l)
Volum aigua tractada a la
IC12 depuradora

Cabal depurat EDAR (m3)
Sanejament per habitant i dia (l)
Volum aigua reutilitzada
Percentatge aigua reutilitzada
IC13 Producció de residus

Residus per habitant i dia (Kg)
Tones recollides vidre
Tones recollides paper i cartró
Tones recollides envasos
Tones recollides compost
Kg per hab. de dret vidre
Kg per hab. de dret paper i cartró
Kg per hab. de dret envasos
Kg per hab. de dret compost
Percent. de residus recuperats

IC14 Consum total d'energia

Consum gasos liquiats (TEP)
Consum combustible líquid (TEP)
Consum electricitat (TEP)
Total consum (TEP)
Consum per habitant (TEP/hab)

IC15 Consum d'energia elèctrica

Consum elèctric illa (TEP)
Consum per habitant (TEP/hab)

6. FORMULARI DE SEGUIMENT

Com s'ha explicat anteriorment, per portar a terme un control de l'estat d'execució del Pla d'actuació, és a dir, per determinar i conèixer quines accions estan acabades, quines en execució i quines pendents, s'omple el Formulari de Seguiment de la Xarxa Balear de Sostenibilitat.

Aquesta tasca s'ha de realitzar anualment per avaluar com s'està desenvolupant el Pla d'actuació i si es segueixen les prioritats d'actuació marcades, i per tant, poder actuar en conseqüència.

El seguiment de l'estat d'execució del Pla d'actuació s'ha de presentar davant el Taller de participació ciutadana, perquè els ciutadans que participen del procés coneguin de primera mà com s'està desenvolupant l'Agenda Local 21 i si l'ajuntament segueix les valoracions i prioritats que ells/es van definir. També s'ha de presentar davant el Comitè Insular d'Agenda Local 21 i la Xarxa Balear de Sostenibilitat.

El Formulari de Seguiment es pot trobar a la pàgina web de la Xarxa Balear de Sostenibilitat <http://al21.caib.es>